

(19)

(10) **LT 2002 047 A**

(12) **PARAIŠKOS APRAŠYMAS**

- (21) Paraiškos numeris: **2002 047** (51) Int. Cl. (2006): **A61K 36/00**
- (22) Paraiškos padavimo data: **2002 04 18**
- (41) Paraiškos paskelbimo data: **2003 10 27**
- (62) Paraiškos, iš kurios dokumentas išskirtas, numeris: —
- (86) Tarptautinės paraiškos numeris: —
- (86) Tarptautinės paraiškos padavimo data: —
- (85) Nacionalinio PCT lygio procedūros pradžios data: —
- (30) Prioritetas: —
- (71) Pareiškėjas:
Zenona KALVĖNIENĖ, Čepinskio g. 2-5, 3018 Kaunas, LT
- (72) Išradėjas:
Zenona KALVĖNIENĖ, LT
Kristina RAMANAUSKIENĖ, LT
Saulė VELŽIENĖ, LT
Arūnas SAVICKAS, LT
Vitalis BRIEDIS, LT
- (74) Patentinis patikėtinis/atstovas:
—

- (54) Pavadinimas:

Tonizuojanti farmacinė kompozicija

- (57) Referatas:

Išradimas priklauso medicinos sričiai, būtent farmacijos pramonei, ir susijęs su gydomųjų etanolinių ištraukų iš vaistinių augalų gamyba.

Išradimo tikslas - padidinti gydymo efektyvumą. Tonizuojančią farmacinę kompoziciją iš vaistažolių ir etanolio sudaro tokie komponentai:

Jonažolės žolė (*Hyperici herba*) 80 g,

Cinamono žievė (*Cinnamoni cortex*) 20 g,

Rozmarino lapai (*Rozmarini folia*) 20 g,

Levandos žiedai (*Lavandulae flores*) 20 g,

Imbiero šaknis (*Zingiberis rhizoma*) 60 g,

70 % etanolio iki 1000 ml bendro ištraukos tūrio.

Lašus vartoja kaip tonizuojančią, gydančią virškinamąjį traktą, stiprinančią nervų sistemą bei pakeliančią darbingumą etanolinę ištrauką.

TONIZUOJANTI FARMACINĖ KOMPOZICIJA

Išradimas priklauso medicinos sričiai, būtent farmacijos pramonei, ir susijęs su gydomųjų etanolinių ištraukų iš vaistinių augalų gamyba.

Žinoma tonizuojanti etanolinė ištrauka - eleuterokoko skystas ekstraktas, pagamintas iš eleuterokoko šaknų ir 40 % etanolio. Tai organizmo atsparumą didinanti ir bendrąją savijautą gerinanti profilaktikos priemonė (žr. Maškovskij M.D. Liekarstvienyie sriedstva. Maskva: Medicina, 1984, d.1, p. 141). Vaistus gamina Kauno AB "Bakteriniai preparatai" ir parduoda visose Lietuvos vaistinėse. Juos reikia vartoti kasdien po 20-30 lašų 30 min. prieš valgį mėnesį laiko. Vaistų negalima vartoti, jeigu ligonis karščiuoja arba serga infekcine liga, nes jie gali sukelti alergiją.

Gydymo efektas žinomais vaistais yra ribotas, nes pasižymi tik bendru tonizuojančiu poveikiu.

Išradimo tikslas - padidinti gydymo efektyvumą.

Išradimo esmė yra ta, kad tonizuojančią farmacinę kompoziciją iš vaistažolių ir etanolio, sudaro tokie komponentai :

Jonažolės žolė (<u>Hyperici herba</u>)	80 g,
Cinamono žievė (<u>Cinnamoni cortex</u>)	20 g,
Rozmarino lapai (<u>Rozmarini folia</u>)	20 g,
Levandos žiedai (<u>Lavandulae flores</u>)	20 g,
Imbiero šaknis (<u>Zingiberis rhizoma</u>)	60 g,

70 % etanolio iki 1000 ml bendro ištraukos tūrio.

Jonažolė - geltonai žydinti, silpno kvapo, kartoko, šiek tiek sutraukiančio skonio daugiametė vaistažolė. Vaistams vartojamos stiebų viršūnėlės su žiedais ir lapais. Jos pjaunamos žydėjimo metu ir nedelsiant džiovinamos gerai vėdinamoje

patalpoje, pavėsyje arba džiovykloje 35-45° C temperatūroje. Jonažolės lapuose yra 0,08 % dažančių medžiagų - hipericino ir pseudohipericino, iki 10 % rauginių medžiagų, 0,7 % flavonoidų - hiperocido, kvercetino, rutino, askorbo rūgšties, dervinių medžiagų, eterinio aliejaus ir taninų. Jau viduramžiais pastebėtos gerosios jonažolės savybės. Jos užpilai taikomi virškinamojo trakto, kepenų, tulžies pūslės, inkstų akmenligės susirgimams, melancholijos ir galvos skausmų gydymui, atminčiai gerinti. Buvo pastebėti teigiami rezultatai, gydant jonažolės preparatais ligonius, kurie sirgo dizenterija, kepenų ir skrandžio karcinoma, nes tokie preparatai pasižymi spazmolitiniu antiseptiniu ir žaizdų gijimą skatinančiu veikimu. Iš jonažolės gaminami preparatai, kurie greitina audinių regeneraciją, stiprina širdies veiklą, mažina kraujagyslių sienelių pralaidumą. Tai - švelnus antidepresantas, sedacinį poveikį turintis vaistas.

Cinamonas - laurinių šeimos medžių ir krūmų genčiai priklausantis augalas, kurio žievėje sukaupta 0,5 - 2 % eterinio aliejaus, sudaryto iš aromatinių junginių. Džiovinta ir susmulkinta žievė (cinamono milteliai) vartojama farmacijoje ir kulinarijoje. Jau Antikos laikais cinamonas buvo taikomas kaip diuretikas, gimdymą skatinantis, kardiotoninis vaistas. Jo preparatai rekomenduojami egzems, akių nusilpimui, skrandžio ir kepenų veiklos sutrikimams gydyti. Cinamono eterinis aliejus vartojamas kaip tonizuojanti, nervus stiprinanti, nuovargį mažinanti ir judrumą skatinanti priemonė.

Rozmarinas priklauso lūpažiedžių šeimos augalams ir skleidžia panašų į kamparą kvapą. Rozmarino lapuose yra eterinio aliejaus, rauginių medžiagų, kartumynų ir dervų, o fenolinius junginius atstovauja flavonoidai su metilintais ir fenolinės rūgštys. Pagrindinė veiklioji medžiaga yra eterinis aliejus, kuris tonizuojamai veikia kraujotaką ir nervų sistemą, o ypač kraujagyslių inervaciją. Rozmarinas yra veiksmingas pablyškusiems ir fiziškai silpniems jauniems žmonėms, kurie neturi organinių kraujotakos pokyčių, bei nusilpusiems seniems žmonėms ir asmenims po infekcinių ligų. Tai - vaistas pervargimui, galvos skausmams, irzlumui, atminties sutrikimams.

mams gydyti.

Levanda priklauso lūpažiedžių šeimai ir turi melsvos spalvos kvapnius žiedus. Levandos vaistingosios savybės buvo žinomos ir plačiai taikomos jau viduramžiais įvairiomis formomis : aliejai, džiovinti žiedai, aromatinis vanduo, tinktūros ir kt. Džiovintuose žieduose turi būti ne mažiau kaip 0,8 % eterinio aliejaus. Levandos žiedai vartojami kaip diuretikas, širdį raminantis vaistas nuo širdies permušimų, kalbos netekimo, danties, galvos skausmo. Eteriniai aliejai gali sumažinti jautrumą (sutrumpėja užmigimo periodas ir pailgėja miego laikas).

Imbieras priklauso imbirinių augalų šeimai. Jo šaknyje randama eterinių aliejų, kurių pagrindą sudaro seskviterpenai, α ir β zingiberinas, suteikiantys būdingą imbiero kvapą, bisabolenas, borneolis, farnezenas. Dervoje esantis komponentas gingerolas suteikia eteriniam aliejui deginantį skonį. Viena iš pagrindinių imbiero savybių - apetitą gerinanti, nes jis stimuliuoja motorinę virškinamojo trakto veiklą. Imbiero ištraukos dažnai yra skrandžio, apetito ir tonizuojančių lašų sudedamoji dalis, be to veikia ir antiseptiškai.

Etanolis C_2H_5OH (etilo alkoholis) - bespalvis, stipraus kvapo ir turintis visas spiritui būdingas savybes skystis.

Tonizuojančios etanolinės ištraukos gamybos pavyzdys.

Sausų, gerai išdžiovintų 80 g jonažolės žolės, 20 g rozmarino lapų ir 20 g levandos žiedų kiekvieną atskirai susmulkina iki dalelių ne didesnių kaip 5 mm, o 20 g cinamono žievės ir 60 g imbiero šaknies - iki dalelių ne didesnių kaip 2,5 mm. Po to per sietą, kurio akelių skersmuo 0,2 mm, atsijoja kiekvieno komponento atskirai smulkias daleles ir jas pašalina. Paruoštus žaliavos komponentus sumaišo atskirame inde, tolygiai suvilgo ekstrahentu - 70 % etanoliu ir palieka sandariai uždarius indą 4 valandoms išbrinkti. Išbrinkusį vaistažolių mišinį pakrauna į perkoliatorių, standžiai suspaudžia ir užpila tuo pačiu ekstrahentu tiek, kad susidarytų 30 - 40 mm etanolio sluoksnis virš žaliavos paviršiaus. Maceruoja 48 valandas. Tada perkoliuoja, nuleidžiamąjį perkoliatoriaus kraną sutvarkius taip, kad per 1 valan-

dą ištektų 1/48 - oji dalis užpildyto perkoliatoriaus tūrio. Perkoliatorių užpildo nauju ekstrahentu, kol gauna 1 litrą etanolinės ištraukos, kurią dekantuoja ir filtruoja. Gauna skaidrų, rausvos spalvos, malonaus kvapo, aštroko skonio skystį ir išpilsto į 40 arba 50 ml tamsaus stiklo buteliukus su užsukamais dangteliais. Buteliukus su tonizuojančia etanoline ištrauka reikia laikyti tamsioje, vėsioje vietoje. Laikymo metu gali iškristi nuosėdos, todėl prieš vartojant reikia suplakti. Tinkamumo laikas - 2 metai. Tonizuojančią ištrauką vartoja po 10-15 lašų 2-3 kartus per dieną su trupučiu vandens.

Analogiškai aprašytam gamybos pavyzdžiui buvo sudaryti tonizuojančių etanolinių ištraukų pavyzdžiai su skirtingomis komponentų masėmis (žr. lentelę). Ištirtos šešios grupės žmonių vienos savaitės bėgyje. I- oji grupė tris dienas vartojo ištrauką, kurioje buvo 84-85 g jonažolės ir 23-24 g levandos (1 ir 9 pvz.). Vienam tiriamajam pastebėta odos alergija. Kitas dienas, kai vartojo ištrauką, kurioje jonažolės buvo 78-79 g (3 ir 4 pvz.), buvo silpnas gydomasis efektas. II- oji grupė tris dienas vartojo ištrauką su 82-83 g jonažolės, 22 g rozmarino, 21-22 g cinamono (2 ir 8 pvz.). Vienam atsirado pilnumo jausmas skrandyje. Kitas dienas, kai vartojo etanolines ištraukas su mažesniu cinamono kiekiu (3, 4, 9 pvz.), nebuvo pasiektas gydymo efektas. III- ioji grupė vartojo ištrauką su didesniu rozmarino kiekiu (2, 6, 8 pvz.), kas vienam, turėjusiam kraujotakos sutrikimų, sukėlė pykinimą, o likusias - su sumažintu rozmarino kiekiu (5, 7, 10 pvz.), todėl jiems nesumažėjo jautrumas. IV- oji grupė vartojo ištrauką su padidintu levandos kiekiu (1 ir 9 pvz.), kas sukėlė miego problemų, o, kai gavo ištrauką su sumažintu levandos kiekiu (5, 6, 8, 10 pvz.), nesumažėjo jautrumas. V- oji grupė tris dienas gėrė etanolinę ištrauką su padidintu imbiero kiekiu (5 ir 10 pvz.), nuo kurio vienam paaštrėjo tulžies akmenligės skausmai, o kitam pakilo temperatūra (jis prieš tai karščiavo), o, pradėjus jiems vartoti ištrauką su sumažintu imbiero kiekiu (1, 2, 6, 8, 9 pvz.), trims nepagerėjo savijauta, neišnyko virškinimo sutrikimai. VI- oji grupė, kuri vartojo ištrauką pagal išradimo apibrėžtį (11 pvz.), jau po 2-3 dienų pajuto pagerėjimą.

Lentelė

Eil.	Tonizuojančios etanolinės ištraukos komponentai :						Išvados
Nr.	Jonažo- lės žolė (g)	Cinamono žievė (g)	Rozmari- no lapai (g)	Levandos žiedai (g)	Imbiero šaknis (g)	70 % eta- nolio	
1.	85	20	20	23	52	tiesk,	Pasireiškė alergija.
2.	82	22	22	20	54	kad	Nepagerėjo savi-
3.	78	19	21	21	61	gau-	jauta.
4.	79	18	20	22	61	tųsi	Atsirado viršk. su-
5.	80	20	18	17	65	1000	trikimai. Nenuslop.
6.	80	21	24	19	56	ml	pykinimo.
7.	81	20	17	22	60	iš-	Per mažas gydo-
8.	83	21	22	17	57	trau-	masis efektas.
9.	84	19	20	24	53	kos	Per mažas gydo-
10.	81	20	19	18	62		masis efektas.
11.	80	20	20	20	60		Paaštrėjo tulžies akmenligės skaus. Nesumažėjo jaut- rumas.
							Pasireiškė toksi- nis poveik., pykin.
							Mažas gydomasis efektas.
							Viršk. sutrikimai.
							Nepager. savijauta, Alergija.
							Nesumaž. jautrum.
							Optimalus

Pareiškiamą tonizuojanti farmacinė kompozicija, palyginus ją su žinomu eleuterokoko skystu ekstraktu, yra efektyvesnė, nes mažesniu kiekiu ir per trumpesnę laiką ne tik tonizuoja, bet ir stiprina nervų sistemos ir virškinamojo trakto veiklą, atstato darbingumą.

IŠRADIMO APIBRĖŽTIS

Tonizuojanti farmacinė kompozicija iš vaistažolių ir etanolio,
b e s i s k i r i a n t i tuo, kad ją sudaro tokie komponentai :

Jonažolės žolė (<u>Hyperici herba</u>)	80 g,
Cinamono žievė (<u>Cinnamoni cortex</u>)	20 g,
Rozmarino lapai (<u>Rozmarini folia</u>)	20 g,
Levandos žiedai (<u>Lavandulae flores</u>)	20 g,
Imbiero šaknis (<u>Zingiberis rhizoma</u>)	60 g,
70 % etanolio iki 1000 ml bendro ištraukos tūrio.	